

Ne moramo kopirati, ali možemo i trebamo upotrebiti tuđe iskustvo i tim unaprijediti svoje vlastito nastojanje. S toga ovu knjižicu svakome preporučujem.

A. Z.

Capello P. Felix, S. J., Praxis processualis ad normam C. I. C., et peculiarium S. Sedis instructionum. In 8 max., Torino 1940, Casa Ed. Marietti, pag. VIII—224, Tal. lira 15.—

Uvaženi i vrlo plodni kanonistički autor, profesor na Gregorijanskom sveučilištu u Rimu, Capello, izdao je ovaj kratki udžbenik za praktičnu primjenu sveukupnog crkvenog procesualnog prava. Teorija se pretpostavlja i u knjizi se iz nje napominje samo najnužnije: ona sustavno donosi samo obrasce (formulare) za sva akta u crkvenom postupniku, kako za postupak uopće, tako i za sve vrsti kanonskog sudskog i vansudskog postupka.

Ova vrlo dobra i praktična knjižica namijenjena je u prvom redu autorovim školskim slušačima, a onda u prvom redu onima, koji se u biskupijskim kurijama moraju ovim predmetom po svojoj dužnosti zanimati. Zato se ova vrlo potrebna knjiga ovima, a i svima onima, koji za crkveno procesualno pravo imaju interesa, mora najbolje preporučiti. Može se dobiti i kod Hrvatske knjižare u Splitu.

H.

Consultationes iuris canonici. Ex Pont. Inst. Utr. Juris. Auctoribus: C. Bernardini, A. Canestri, I. Cavigioli, P. Ciprotti, V. Dalpiaz, F. X. D'Ambrosio, E. Francia, S. Goyeneche, I. Graneris, I. Haring, V. Močnik, G. Oesterle, A. Pugliese, F. Roberti, I. Rovella, I. Teodori, P. Vito. Vol. II, in 8°, pp. 375, Romae, apud idem Institut. U. J., 1939.

Prvi svezak ove zbirke stručnih rješenja raznovrsnih crkvenopravnih pitanja objavljena je g. 1934 (vd. moj prikaz u Bogosl. Smotri, 1938 str. 102). Sada su u drugom svesku istoga opsega sakupljeni i izdani daljnji takovi stručni članci i rješenja, koji su bili najprije štampani (1934—1938) u rimskom časopisu »*Apollinaris*« (commentarius iuris canonici). Ovaj drugi svezak sadrži rješenja za svega 101 juristički kazus. Rješenja su kao i u prvom svesku razvrstana u pet knjiga prema razdiobi Kodeksa kan. prava, i to: 3 su iz prve knjige (normae gener.); 13 iz druge (de personis), 52 iz treće (de rebus), 26 iz četvrte (de processibus) i 7 iz pete knjige (de delictis et poenis). Najviše je pitanja obrađeno iz bračnoga i procesualnoga prava (treća i četvrta knjiga). U pitanjima iz bračnog prava treba naročito istaknuti članke, koje su napisali profesori V. Dalpiaz i P. Ciprotti, a iz procesualnog prava članci prominentnog procesualiste prof. F. Roberti-a, auditora Rimske Rote. U mnogim spornim pitanjima dolaze u knjizi do riječi zastupnici suprotnih mišljenja (n. pr. u pitanju: an Orientales schismatici legibus matrimonialibus Ecclesiae latinae teneantur str. 7 i 10). O smislu opornih odredaba kanoni 1098 CJC (o tz. izvanrednoj bitnoj formi sklapanja braka) za koje Haring smatra da su »*cruces canonistarum*« dolazi do riječi i više autora suprotnog mišljenja

(među njima uz Dalpiazza i Oesterle-a i naš Vinko Močnik profesor kan. prava u Mariboru. (str. 120 sl.).

Dakako da se i u ovoj knjizi mnogim izvodima, naročito kada se radi o spornim pitanjima, može protusloviti. Takovu jednu primjedbu htjeli bi i mi staviti. Na str. 278 tvrdi autor (F. Roberti): »Pertinet ad Concilium provinciale vel ad conventum Episcoporum eiusmodi omnes expensas pro tribunalibus dioecesanis definire (c. 1909 § 1) cum S. Sedis approbatione (c. 1507 § 1—2).« Tu tvrdnju autorovu, da je za taksovcu dijec. sudišta propisanu od provinc. sabora ili od sastanka biskupa potrebno još i odobrenje sv. Stolice, ne smatramo ispravnom. Vd. Wernz - Vidal (De rebus, Romae 1935, nr. 841 pag. 309), koji kažu: »Quod ad taxas pro actibus iudicialibus attinet servandum est praescriptum can. 1909, in quo praefinitio tribuitur Concilio provinciali vel Conventui Episcoporum, sed S. Sedis approbatio non requiritur.« A i sam Roberti je ranije na drugom mjestu (De processibus, Romae 1926, II, pag. 275) zastupao protivno mišljenje: »Pro tribunalibus inferioribus harum expensarum notula aut saltem regula statuenda est in Concilio provinciali vel in conventu Episcoporum (c. 1909 § 1). Eadem vim habet absque S. Sedis approbatione (cfr. c. 1507, § 1, 2).«

Ovaj drugi svezak jurističkih konzultacija je kao i prvi vrlo vrijedan prilog kanonističkoj nauci, pa knjigu svima koji se crkvenim pravom zanimaju, najtoplije preporučamo.

Dr. Fr. Herman.

Matthias Šaruga: De notione et de dissolutione necnon de fine matrimonii in ecclesia orientali Serbica, Torino-Roma, 1939. Pag. VII, 138.

Autor vrijedne ove knjige je član Salezijanske redovničke družbe Jugoslav. inspektorije: Dr Theol. orient. Matjaž Šaruga (r. 7. II. 1904), profesor bogoslovije, sada u Rimu. Knjiga naučno obrađuje dva pitanja: 1) bitnost i prirodu braka i 2) prvotnu svrhu i razrješenje braka. Ta dva predmeta autor ispituje specijalno s obzirom na stajalište, koje u tim pitanjima zauzima današnja srpska pravoslavna Crkva, i to onako kako to njezino stajalište dolazi do izražaja u poznatim Bračnim pravilima srpske pravoslavne Crkve od 27. maja (9 juna) 1933 s obveznom snagom od 1 juna 1934. — To je dakle kanonistička studija iz jednog posebnog područja istočnjačkog bogoslovlja i crkvenog prava nesjedinjenih istočnjaka (Orientales dissidentes) i u stvari pretstavlja samo strogo naučni komentar (kako svoj rad sam autor naziva na str. 71) onih odredaba Bračnih pravila, koje se odnose na ova pitanja o bitnosti i prvotnoj svrsi braka, te o razrješenju (razvodu) braka. Taj je komentar izrađen modernim znanstvenim metodom s katoličkog gledišta na ova pitanja i namijenjen je katoličkim znanstvenim krugovima. Pravoslavni teolozi i kanonisti biće s njegovim komentarom, iako ima strogo naučni značaj, manje zadovoljni.

Studija je Šarugina pisana velikom pomnjom i radnja mu je (ako smo dobro obaviješteni, jer o tom nema spomena u samoj knjizi), primljena i odobrena kao doktorska disertacija na Pontificium Institutum Orientale u Rimu. Osobito su neke partije u knjizi vrlo lijepo i uspješno

obrađene s obilnom uporabom slavenske napose ruske teološke i kano-nistička literature, koja je inače teško pristupačna. Ima dakako u knjizi i slabijih stranica, a i autorovoj latinštini moglo bi se štošta prigovoriti. Naziv »pravoslavni« ne prevodi »orthodoxus« nego zadržava i u latinskom naziv »pravoslavus« (n. pr. Ecclesia pravoslava Ser-bica itd.) slijedeći u tom primjer P. Tyszkiewicza. Tomu ne bi bilo prigovora, samo autor u tom nije dosljedan, pa s jedne strane katkada i cijelu nesjedinjenu istočnu crkvu naziva »pravoslava« (n. pr. str. 28. 41 itd.), a s druge zadržava ipak i izraz »orthodoxus« (na pr. str. 41 »matrimonium orthodoxum« itd.). Predaleko ide autor, kada »pravoslavlje« prevodi (str. 59) sa »pravoslavija« (možda bi išlo »pravo-(str. 53) sa »incurantia«, a imamo za to dobru latinsku riječ »in-slavismus«?), ili kada srpski izraz »prenebregavanje« prevodi curia«. Tu dakle nema mjesta autorovom izgovoru »ne sensus pravoslavorum versionibus obscuretur, linguae latinae elegantiam non nimis curavimus.« (str. VI).

U općem popisu upotrebljene bibliografije (str. 9) ni u posebnom popisu literature, (str. VII), koja je za autora najvažnija, jer radi o Bračnim pravilima, ne nalazimo dobroga prikaza Bračnih pravila, koji je objavio pok. prof. Dr. I. A. Ruspini u Katoličkom Listu (Zagreb, 1933 br. 45 do 50) ni njegovog članka »Postupak za sudove u srpskoj pravoslavnoj crkvi« (ibid. br. 52). Izmakla mu je i interesantna radnja starine profesora Živojina M. Perića: »Eugenika u srpskom bračnom pravu« (Mjesečnik pravn. dr., Zagreb, 1938 str. 329 sll.), a isto tako radnja Dr. M. Belića, Pravna narav braka (Bogosl. Smotra, Zagreb, 1935 str. 255 sll.). U mnogom bi zacijelo autor modificirao svoje izvode, da je zagledao u publikaciju: »U zaštitu bračnih pravila srpske pravoslavne crkve« (Sr. Karlovci, 1934), u kojoj su kompilatori tih bračnih pravila subotički sveučilišni profesor Sergije Troicki i srijemskokarlovački odvjetnik Stevan Simeonović-Čović sabrali sve svoje polemičke članke i napise o tim bračnim pravilima, pa je tako ova publikacija njihov najautentičniji tumač.

Ipak je studija vrijednog našeg mladog naučnjaka dobra stvar koja zaslužuje da se nabavi i s pomnjom pročita. Može se naručiti u Ljubljani kod »Mladinske založbe« (Stari trg 30) ili kod »Jugoslavenske knjigarne« uz cijenu od Din 70.—

Dr. Fr. Herman.

Seiterich Dr. Eugen, Wege der Glaubensbegründung nach der sogenannten Immanenzapologetik. Freiburg im Breisgau 1938. Herder. 3 — str. XVI i 166. Geheftet RM 4.50.

Pitanje imanentističke obrane religije i opravdanja kršćanstva, koje je pred koji decenij izazivalo tolike diskusije, nije ni danas prestalo biti aktuelnim. Ono je možda aktuelnije nego ikad. Ne, istina, više u formi isključivo kritičkoga rasuđivanja, koliko u obliku sve prostranijeg i zamašnijeg pokreta, koji se hvaća širokih narodnih slojeva i koji imanentističke zasade servira u razvodnjenom obliku. No upravo zbog ovoga posve je opravdano i potrebno nastaviti s ispitivanjem imanen-